

**O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTINI RIVOJLANISHIDA RAQAMLI
TEKNOLOGIYALARNING O‘RNI**

Qaxxorova Nilufarxon Mahammadjon qizi

Farg‘ona davlat texnika universiteti 3-bosqich talabasi.

+998916894205

E-mail: qaxxorovanilufar39@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0000-2470-9952>

Fergana, Uzbekistan

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19429464>

***Annotatsiya:** Mazkur maqolada O‘zbekiston iqtisodiyotini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni har tomonlama va chuqur ilmiy yondashuv asosida tahlil qilinadi. Unda raqamli iqtisodiyotning nazariy asoslari, shakllanish bosqichlari hamda zamonaviy iqtisodiy tizimdagi o‘rni keng yoritilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalarning sanoat, moliya, xizmat ko‘rsatish va davlat boshqaruvi kabi asosiy tarmoqlarga ta’siri tizimli ravishda o‘rganilgan. Maqolada mamlakatimizda amalga oshirilayotgan raqamli transformatsiya siyosati, xususan elektron hukumat tizimini rivojlantirish, davlat xizmatlarini raqamlashtirish, moliya sektorida innovatsion texnologiyalarni joriy etish hamda elektron to‘lov tizimlarini kengaytirish masalalari batafsil tahlil qilingan. Bundan tashqari, blockchain, sun‘iy intellekt va katta ma’lumotlar kabi ilg‘or texnologiyalarning iqtisodiy samaradorlikni oshirishdagi roli alohida ko‘rsatib o‘tilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, boshqaruv tizimini takomillashtirish, investitsiya muhitini yaxshilash, yangi ish o‘rinlarini yaratish hamda milliy iqtisodiyotning global raqobatbardoshligini sezilarli darajada kuchaytirishga xizmat qiladi.*

***Kalit so‘zlar:** raqamli iqtisodiyot, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, elektron hukumat, blockchain, innovatsiya, iqtisodiy rivojlanish.*

***Abstract:** This article analyzes the role of digital technologies in the development of the economy of Uzbekistan on the basis of a comprehensive and in-depth scientific approach. It extensively covers the theoretical foundations of the digital economy, its stages of formation, and its role in the modern economic system. It also systematically studies the impact of digital technologies on key sectors such as industry, finance, services, and public administration. The article provides a detailed analysis of the digital transformation policy being implemented in our country, in particular, the development of the e-government system, the digitization of public*

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

services, the introduction of innovative technologies in the financial sector, and the expansion of electronic payment systems. In addition, the role of advanced technologies such as blockchain, artificial intelligence, and big data in increasing economic efficiency is highlighted. The research results show that the widespread introduction of digital technologies will help increase production efficiency, improve the management system, improve the investment climate, create new jobs, and significantly strengthen the global competitiveness of the national economy.

Keywords: *digital economy, information and communication technologies, e-government, blockchain, innovation, economic development.*

Аннотация: *В данной статье на основе всестороннего и углубленного научного подхода анализируется роль цифровых технологий в развитии экономики Узбекистана. Подробно рассматриваются теоретические основы цифровой экономики, этапы её формирования и роль в современной экономической системе. Также систематически изучается влияние цифровых технологий на ключевые сектора, такие как промышленность, финансы, сфера услуг и государственное управление. В статье представлен детальный анализ политики цифровой трансформации, реализуемой в стране, в частности, развития системы электронного правительства, цифровизации государственных услуг, внедрения инновационных технологий в финансовом секторе и расширения электронных платежных систем. Кроме того, подчеркивается роль передовых технологий, таких как блокчейн, искусственный интеллект и большие данные, в повышении экономической эффективности. Результаты исследования показывают, что широкое внедрение цифровых технологий будет способствовать повышению эффективности производства, совершенствованию системы управления, улучшению инвестиционного климата, созданию новых рабочих мест и значительному укреплению глобальной конкурентоспособности национальной экономики.*

Ключевые слова: *цифровая экономика, информационно-коммуникационные технологии, электронное правительство, блокчейн, инновации, экономическое развитие.*

XXI asrda jahon iqtisodiyoti tubdan o‘zgarib, raqamli texnologiyalar asosida rivojlanayotgan yangi iqtisodiy tizim shakllanmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida yangi imkoniyatlar paydo bo‘ldi. Raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish, xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish va iqtisodiy samaradorlikni ta’minlashda muhim omil hisoblanadi. Bugungi kunda dunyo davlatlari raqamli iqtisodiyotga o‘tish jarayonlarini

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

jadallashtirmoqda. Tadqiqotlarga ko‘ra, tezkor internetdan foydalanuvchilar sonining 10 foizga oshishi milliy iqtisodiyot hajmini o‘rtacha 0,4–1,4 foizga oshirishi mumkin. [4]

O‘zbekiston Respublikasida ham so‘nggi yillarda iqtisodiyotni modernizatsiya qilish va raqamlashtirish jarayonlari davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Xususan, mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish va elektron davlat xizmatlarini kengaytirishga qaratilgan keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Hozirgi globallashtirish sharoitida iqtisodiy rivojlanish darajasi ko‘p jihatdan zamonaviy texnologiyalarni joriy etish bilan belgilanadi. Raqamli iqtisodiyot davlat boshqaruvi, ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish va moliya tizimining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli O‘zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Tadqiqotlarga ko‘ra, raqamli texnologiyalarni keng joriy etgan davlatlar iqtisodiy rivojlanishda sezilarli ustunlikka ega bo‘ladi, aksincha raqamli transformatsiyani sust amalga oshirayotgan mamlakatlar global iqtisodiy raqobatda ortda qolishi mumkin.

Raqamli iqtisodiyot – bu iqtisodiy faoliyatni tashkil etishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanishga asoslangan iqtisodiy tizimdir. Bu jarayonda internet, sun‘iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data), blokcheyn texnologiyalari va bulutli hisoblash kabi innovatsion texnologiyalar asosiy rol o‘ynaydi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida ma’lumotlar muhim iqtisodiy resursga aylanadi. Raqamli texnologiyalar yordamida korxonalar ishlab chiqarish jarayonlarini samarali boshqarish, resurslardan oqilona foydalanish va yangi innovatsion mahsulotlarni yaratish imkoniyatiga ega bo‘ladi.

Ilmiy manbalarga ko‘ra, raqamli iqtisodiyot – bu katta hajmdagi ma’lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish orqali ishlab chiqarish, xizmat ko‘rsatish hamda logistika jarayonlarini samarali tashkil etishga imkon beradigan iqtisodiy faoliyat turi.

Raqamli iqtisodiyotning asosiy afzalliklari quyidagilardan iborat:

- ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish;
- iqtisodiy jarayonlarning shaffofligini oshirish;
- xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilash;
- yangi ish o‘rinlarini yaratish;
- innovatsion faoliyatni rivojlantirish.

Mutaxassislarining fikriga ko‘ra, raqamli texnologiyalar mahsulot va xizmatlar sifatini oshirish bilan birga ishlab chiqarish xarajatlarini ham kamaytiradi. Bu esa iqtisodiy samaradorlikni oshirishga va korxonalar raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

Shuningdek, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi quyidagi ijobiy natijalarga olib keladi:

- iqtisodiy jarayonlarning shaffofligini oshiradi;
- xizmat ko’rsatish sifatini yaxshilaydi;
- yangi ish o’rinlarini yaratadi;
- tadbirkorlik faoliyatini rivojlantiradi;
- global bozorga chiqish imkoniyatlarini kengaytiradi.

O‘zbekistonda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Mamlakatimizda raqamli texnologiyalarni joriy etish bo‘yicha qator strategik dasturlar qabul qilingan. Xususan, davlat rahbari tomonidan raqamli iqtisodiyot va elektron hukumat tizimini rivojlantirish bo‘yicha muhim qarorlar qabul qilingan. Ushbu qarorlarga muvofiq, mamlakat yalpi ichki mahsulotida raqamli iqtisodiyot ulushini oshirish, IT xizmatlar eksportini kengaytirish hamda zamonaviy telekommunikatsiya infratuzilmasini rivojlantirish vazifalari belgilangan.

Raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayonida quyidagi yo‘nalishlar alohida ahamiyatga ega:

– Elektron hukumat tizimi davlat xizmatlarini raqamlashtirish orqali fuqarolar va tadbirkorlar uchun qulay sharoit yaratadi. Bugungi kunda ko‘plab davlat xizmatlari onlayn tarzda ko‘rsatilmoqda. Bu esa byurokratik to‘siqlarni kamaytirib, vaqt va mablag‘ni tejash imkonini bermoqda.

– Bank tizimida ham raqamli texnologiyalar keng joriy etilmoqda. Mobil banking, elektron to‘lov tizimlari va onlayn moliyaviy xizmatlar aholining bank xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirdi.

So‘nggi yillarda moliya bozorlarida blokcheyn texnologiyalaridan foydalanishga katta qiziqish bildirilmoqda. Mutaxassislarning ta’kidlashicha, ushbu texnologiya moliyaviy tranzaksiyalarni tez va xavfsiz amalga oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, investitsiya banklari, sug‘urta tizimi va ko‘chmas mulk operatsiyalarida ham blokcheyn texnologiyasini qo‘llash imkoniyatlari mavjud. [1]

Raqamli texnologiyalar iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Jahon tajribasi shuni ko‘rsatadiki, raqamli transformatsiya jarayonlari iqtisodiy o‘shishni tezlashtiradi va yangi iqtisodiy imkoniyatlar yaratadi. Masalan, mobil texnologiyalar va internet xizmatlarining rivojlanishi ko‘plab mamlakatlarda yalpi ichki mahsulot o‘shishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatgan. Ayrim davlatlarda mobil texnologiyalar iqtisodiyotga milliardlab dollar qo‘shimcha qiymat yaratishga xizmat qilgan.

“Yosh tadqiqotchilar va talabalar ilmiy faoliyatida innovatsiya, integratsiya va zamonaviy ta’lim muammolari: nazariya va amaliyot” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari to’plami. I son (2026-yil, 1-aprel)

Raqamli texnologiyalar quyidagi yo‘nalishlarda iqtisodiy rivojlanishga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi:

- ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish;
- iqtisodiy faoliyat samaradorligini oshirish;
- innovatsion tadbirkorlikni rivojlantirish;
- eksport imkoniyatlarini kengaytirish;
- global iqtisodiy integratsiyani kuchaytirish.

Shuningdek, raqamli iqtisodiyot startap loyihalarining rivojlanishiga ham katta turtki beradi. IT kompaniyalar va texnoparklarning rivojlanishi yangi innovatsion mahsulotlar yaratish va ularni xalqaro bozorlarga olib chiqish imkonini beradi.

Raqamli texnologiyalar O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida muhim rol o‘ynaydi. Raqamli transformatsiya jarayonlari davlat boshqaruvi tizimini takomillashtirish, iqtisodiy samaradorlikni oshirish va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Kelgusida mamlakatimizda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish uchun zamonaviy infratuzilmani kengaytirish, IT mutaxassislarni tayyorlashni kuchaytirish hamda innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish zarur. Bu esa O‘zbekistonning global iqtisodiy maydondagi raqobatbardoshligini oshirish va barqaror iqtisodiy o‘rni ta’minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abbosova A.A. Raqamli iqtisodiyot – mamlakat iqtisodiyotini taraqqiy ettirishdagi asosiy omil sifatida // Zamonaviy ilm-fan va ta’lim istiqbollari. – 2025. – Fevral. – B. 379–386.
2. Raxmonqulova N.O. Development of the digital economy on a global scale and the experience of countries // Modern Science and Research, 2023. 192-194.
3. Azimov B.F, Quدراتova G.M . Innovatsiyalarni qo‘llab-quvvatlashning tashkiliy tuzilmalari // ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION 1 (5)- 2025, 25-34
4. Nasritdinov B.X. Mamlakatimiz iqtisodiyotini raqamlashtirishning ahamiyati // Vol. 1 No. 4 (2023): THE ROLE OF EXACT SCIENCES IN THE ERA OF MODERN DEVELOPMENT. 15-19
5. Butaboev M., O‘rinov A., Tojimatov I. Raqamli iqtisodiyot. – Toshkent. 7-39 betlar.